

Gävleborg

Har din förening beredskap för kris?

Lärgruppsmaterial

Har vår förening beredskap för en kris?

En dramatisk händelse kan få stora konsekvenser både för den drabbade, men också för omgivningen. Oavsett om en kris är liten eller stor, om det handlar om en föreningskris eller en samhällskris så är det av största vikt att situationen hanteras med omsorg och kunnande.

Men vad gör man då, när krisen är framme? Och vem gör det? Redan innan en kris inträffar bör man ha en krisgrupp organiserad och en krisplan framtagen. Det låter kanske ambitiöst, särskilt för en liten förening, men att ha dessa verktyg på plats skapar förutsättningar för en framgångsrik krishantering. För när läget är skarpt finns det inte alltid tid och kapacitet att tänka ut en bra strategi.

Vad är en kris?

- En extraordinär händelse som utgör ett hot mot människor, organisation/ verksamhet eller samhället.
- Ett tillstånd som kräver mer resurser än det vardagliga.
- En situation som kräver samordnade åtgärder från fler aktörer.

Exempel på allvarliga händelser kan vara allvarlig olycka, våld, övergrepp, dödsfall, hot eller en samhällsfarlig händelse som en pandemi.

Krishanteringens syfte är att

- Minska konsekvenserna av inträffad händelse
- Förhindra/begränsa skador på människor, miljö och egendom
- Säkerställa driften av verksamheten
- Samverka och skapa förutsättningar för samverkan med andra aktörer
- Ge medlemmarna förutsättningar att fatta beslut baserade på relevanta fakta och kommunicera kring händelsen på ett snabbt, tillförlitligt och tydligt sätt
- Skapa förutsättningar för att komma starkt ur en kris och dra nytta av erfarenheter och lärdomar.

Vilka kriser skulle just er förening kunna ställas inför?

Tre viktiga steg innan en kris uppstår

1. Bilda en krisgrupp

Det låter kanske ambitiöst, särskilt för en liten förening, men när det värsta händer är det stor fördel att ha en krisorganisation på plats. Fundera över vilka funktioner/roller just ni behöver.

Exempel på funktioner kan vara föreningens ordförande och eller sportchef (sammankallande), ekonomiansvarig/kassör (som har koll på ekonomin), kommunikatör (internt och externt, samt mot media) och loggförare. Bra att tänka på är ansvarsprincipen. Den som är ansvarig för verksamheten i normala fall är det också under en kris.

Vilka funktioner behövs och vilka bildar krisgrupp i er förening?

Utöver kärnan så kan även externa parter behöva ingå i krisledningsgruppen, anpassat utifrån vilken händelse som ska hanteras. I coronapandemin skulle en sådan exempelvis kunna vara en person från smittskyddsensheten.

2. Ta fram en krisplan

Krisplanen tas fram innan något har hänt, i normala förhållanden då alla är klartänkta och har förmåga att överblicka vad som kan komma att krävas vid en kris. Krisplanen aktiveras vid en allvarlig händelse och ger stöd om vad som behöver göras för att minimera skadorna som krisen orsakar.

Krisplanen anger vad som behöver göras, när det behöver göras och vem som gör det. Ju tydligare och mer konkret, desto mer underlättas krisledningsarbetet i det akuta läget. En krisplan kan vara en pärm med ett innehåll med klara och tydliga instruktioner.

3. Planera och träna för olika scenarion

Handlingsplanen är ofta generell, men behöver anpassas efter situationen vid aktuellt krisläge. Därför är det bra att planera och träna utifrån olika tänkbara scenarion.

Vad innehåller en krisplan?

En kris och beredskapsplan omfattar en beskrivning av planerade förberedelser inför en krishantering. Förslag på innehåll:

- En första uppmaning om att vid behov larma 112.
- Kontaktuppgifter till krisgruppen. Lägg även in medlemmarna som grupp i telefonen.
- Tydliga roller; vem är sammankallande, vilka är beslutande, vem dokumenterar, vem är talesperson, vem har koll på ekonomin, vem kommunicerar?
- Exempel på externa kompetensroller beroende på scenariot
- Adress till krisledningens samlingsplats
- Kontaktuppgifter till ledare/aktiva/föräldrar/styrelsemedlemmar/medlemmar
- Kontaktuppgifter till polis, räddningstjänst, posumgrupp, församling
- Checklistor, i vilken ordning gör vi saker

**Hur vill er förening forma er krisplan?
Digitalt, pärm, etc?**

Vid en akut situation

- Utför nödvändiga första-hjälpen-åtgärder
- Bedöm behovet av och vidta säkerhetsåtgärder (bevakning, avspärrning, utrymning)
- Ge psykologisk första hjälp (skapa trygghet, lugn, stärk självförtroende och inge hopp)

Att ta fram en krisplan kan ni göra i föreningen i form av en lärgrupp. Ta kontakt med din idrottskonsulent på RF-SISU Gävleborg så hjälper vi er.

Tre viktiga steg under en kris

1. Krisgruppen kallas

Krisgruppen sammankallas.

2. Etablering och inventering

Om det finns en utarbetad rutin för den aktuella situationen följs den. (Den tas fram under scenarioplaneringen.) I de fall det inte finns en förberedd rutin hur man ska gå tillväga, bestämmer krisgruppen vilka åtgärder som måste vidtas.

Inventering av krisen:

- Vad har hänt?
- Vilka är inblandade?
- Vilket stöd behöver de?
- Vilket stöd behöver styrelsen?
- Vilket stöd behöver övriga i föreningen?
- Vid lagbrott – upprätta polisanmälan, låt polisen sköta utredningen.
- Vid stadgebrott – utred konsekvenser och påföljd.
- Vilka behöver informeras om händelsen, internt/externt. På vilka sätt ska detta ske och vilka kanaler ska användas?

3. Arbetsuppgifter fördelas inom krisgruppen

Tre viktiga steg efter en kris

1. Avsluta, och besluta när det är dags att återgå till normalläge.

2. Utvärdera krisarbetet och tillämpa lärdomarna i det förebyggande krisarbetet.

3. Bearbeta, krisgruppen behöver kanske ventilera och diskutera jobbiga saker som hänt på vägen.

Kommunikationen

– krisens viktigaste verktyg

- Håll kommunikationen levande och tillgänglig. Bättre att säga något två gånger än ingen alls.
- Kommuniera samma budskap internt och externt. Människor pratar med varandra och det är viktigt att ge samma sanna bild till alla.
- Informationen ska vara saklig och relevant, utan spekulationer eller gissningar.
- Var transparent, men med förnuft. Behåll integritet och med stor hänsyn till de drabbade.
- Svara på de frågor som ställs. Är du osäker på svaret, be att få återkomma.
- Upprätta en intern kommunikationslista, exempelvis med styrelse, ledare, aktiva, aktivas föräldrar, medlemmar, andra lag och sektioner och andra föreningar som delar samma arenor.
- Upprätta en extern kommunikationslista riktat mot samhälle och media.

Hur ser förutsättningarna ut för er förening att arbeta med kommunikation utifrån ovanstående punkter?

På nästa sida kan du ta del av ett exempel från föreningen BIK Karlskoga och reflektera kring hur de hanterade den kris som uppstod när de drabbades av Covid-19.

Exemplet BIK Karlskoga

Försäsongsträningen var i full gång och föreningen hade anpassat sin verksamhet utifrån de restriktioner och rekommendationer som gällde under pandemin. Då händer det man inte tror ska hända i just "min" förening. Det skulle visa sig att 18 personer i och runt BIK Karlskoga testades positivt för Covid-19. Då inkubationstiden (från smittillfället tills sjukdomsutbrott) är 14 dagar, innebär det att alla som haft fysisk kontakt med någon av de smittade testades och isolerades under minst den tiden.

Föreningen tog kontakt med smittskyddsmyndigheten. Enligt smittskyddsläkare behövde samtliga i föreningens lag vara restriktiva med kontakter under dessa två veckor. Föreningen rekommenderade även de anhöriga till spelarna att testas. I det här fallet fick det medicinska teamet en viktig roll. Det var de som gjorde kartläggningen och planen kring vilka som skulle testas, uppföljning och vilka åtgärder som skulle vidtas. Klubbchefen fick ansvaret att kommunicera externt, och den medicinskt ansvarige skötte kommunikationen internt i föreningen och laget. Så här hanterades resultatet.

Vid positivt test och symptom: Smittspårning. Kartlägg vem den smittade personen har träffat. Ta kontakt med alla som personen träffat nära i ett slutet rum inom 24 timmar från symptomdebut. Den smittade personen isoleras tills den är feberfri, plus ytterligare två dagar. Minst sju dagars isolering från symptomdebut.

Vid positivt test utan symptom: Smittspårning. Kartlägg vem den smittade personen träffat. Ta kontakt med alla som personen träffat nära i ett slutet rum inom 24 timmar från symptomdebut. Den smittade personen isoleras sju dagar från positivt test.. Om symptom uppträder så gäller feberfrihet + två dagar.

Negativt test, men med symptom: Den smittade personen isoleras tills den är feberfri, plus ytterligare två dagar. Därefter tas nytt test.

Negativt test, inga symptom: Personen isoleras, efter sju dagar tas nytt test.

Reflektion om krishanteringen från BIK Karlskoga:

Tack vare ett snabbt agerande från klubben, ett beslut om att ta det säkra före det osäkra, göra tydlig ansvarsfördelning och transparens i kommunikationen har man tagit sig igenom krisen med positiva erfarenheter.

